

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GYMNÁZIUM TÝN NAD VLTAVOU

Autor: Mgr. Miroslav Jaroš

Datum: 23.9.2012

Ročník: prima

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Tematický okruh: Jazyková výchova

Téma: Zvuková stránka jazyka

Klíčová slova: Zvuková stránka věty

Anotace: Prezentace seznamuje žáky s pojmy větná melodie, druhy vět podle postoje mluvčího, důraz ve větě, tempo a pauzy

Zpracování tohoto DUM bylo financováno z projektu OPVK, výzva 1.5

Druhy vět podle postoje mluvčího – větná melodie

Každá věta má svoji melodii – *klesavou, stoupavou nebo jejich kombinaci*.
Podle ní rozlišujeme i obsah vět:

- 1) Věty tázací
- 2) Věty oznamovací
- 3) Věty rozkazovací

Druhy vět podle postoje mluvčího

1) Věty oznamovací – na konci vět klesáme hlasem:

Zítra brzy ráno půjdeme na houby.

--

V písmu naznačíme větnou melodii napsáním **tečky**.

Druhy vět podle postoje mluvčího

2) Věty tázací – a) zjišťovací: odpovídáme

ANO - NE

Byl jsi dnes už na obědě?

b) doplňovací

Co jsi měl dnes k obědu?

--- --- --- --- ---

V písmu naznačíme větnou melodii napsáním **otazníku**.

Druhy vět podle postoje mluvčího

3) Věty rozkazovací – melodie zvýšená na začátku:

Podej mi ruku.

--

melodie zvýšená před koncem:

Podej mi ruku!

— — — —

*V písmu naznačíme větnou melodii **vykřičníkem** nebo **tečkou**.*

Důraz

Důraz je zesílený přízvuk na slově, které chceme pro jeho význam vyzvednout.

Důraz můžeme při mluvení vyjádřit na kterémkoli místě věty, nejčastěji na jejím začátku nebo konci.

*Upozorňoval jsem vás na to už **několikrát**.
Kola nám ukradli.*

Tempo

Tempo je *rychlost mluvení*.

- rychlé = projev je méně srozumitelný
- pomalé = projev posluchače unavuje

Pauzy

Klademe je:

- a) tam, kde je v písmu čárka
- b) tam, kde kladením pauz členíme projev na úseky, které spolu obsahově souvisí

- Urči, kde mají být pauzy:

*Po dlouhém bloudění objevili
oba turisté prastarý statek.*

Co bych měl vědět

- 1) Co jsou to příklonky
- 2) Kde má čeština hlavní přízvuk a vedlejší přízvuk
- 3) Jaké známe věty podle postoje mluvčího
- 4) Co znamená důraz ve větě
- 5) Volba tempa ve větách
- 6) K čemu slouží ve větách pauzy a kam je klademe

Zdroje

- Průvodce českým jazykem aneb co byste měli znát ze základní školy. Mgr. Věra Dobešová, Mgr. Vladimíra Fialová. Didaktis 2005, vydání první.
- Český jazyk v kostce pro základní školy a nižší ročníky víceletých gymnázií. Jana Eislerová. Fragment 2006, první vydání.
- Český jazyk pro 6. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií. V. Styblík, M. Čechová, P. Hauser, E. Hošnová. SPN – pedagogické nakladatelství, a.s., Praha 2004
- Český jazyk. Jiří Melichar a Vlastimil Styblík. SPN, n.p., 1967
- Český jazyk pro základní školy. E. Hošnová, I. Bozděchová, P. Mareš, V. Styblík, I. Svobodová. SPN, as, Praha 2006